

Als de plandelaars net zijn geweest

In Utrecht kun je van de straten eten

ROUTE-INFO

- Sfeer
- Natuur
- Afwisseling
- Cultuur
- Zwerfafval

Utrecht is een mooie stad, maar is het ook een schone stad? We nemen de proef op de som en trekken – gewapend met grijpstok – van het groene Lunetten naar de statige Dom. En elk stukje zwerfafval dat we op ons pad vinden, gaat subiet in de zak. Da's geen stadswandeling, maar een *stadsplandeling!*

Het zaadje voor deze bijzondere tocht door Utrecht is twintig jaar terug en duizenden kilometers verderop gezaaid. Tijdens een boswandeling die ik maakte in het Australische Daintree National Park. De gids waarschuwde een van de toeristen die zijn appelklokhuis tussen de varens wilde gooien: *"Leave nothing behind, except footsteps"*, drukte hij ons op het hart.

De wijk dankt haar naam aan dit soort forten, ook wel 'lunetten'. Van bovenaf zien ze eruit als een maan (in het Frans: *lune*).

*"Leave nothing behind,
except footsteps"*

In de stadsjungle

Nu is een tropisch regenwoud in Australië een wereld van verschil met de stadsjungle van Utrecht, maar het principe is universeel. Want wat bij ons achteloos aan plastic en andere troep op straat wordt gekieperd, kan zomaar op een exotisch strand aanspoelen. Of ronddobberen als plastic soep, in de maag van een dier belanden en wie weet uiteindelijk ook op ons eigen bord. In het Nederlandse landschap zijn afgekloven appeltjes nog de minste zorg. Op sommige plekken struikel je haast over de chipszakjes, snoepverpakkingen, drinkflesjes, blikjes en peuken. Een slechte zaak, en ook nog eens geen gezicht. Daarom komen steeds meer mensen zelf in actie. Met zichtbaar resultaat.

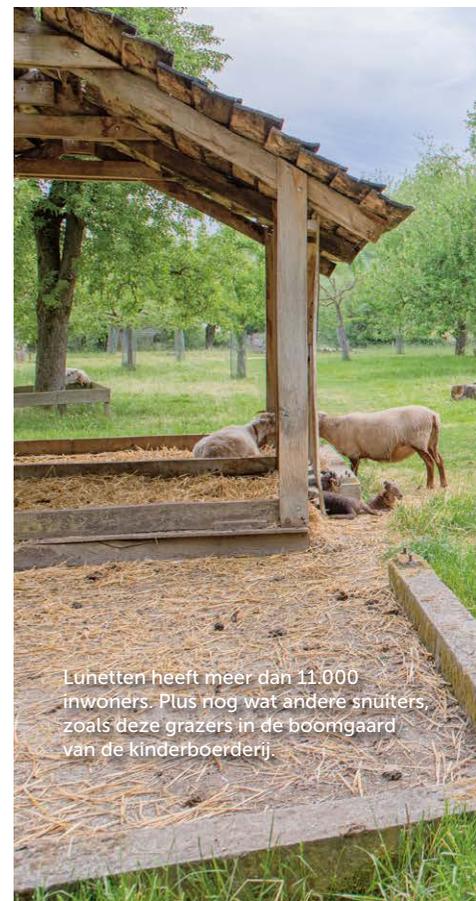
Plandelen

Kijk maar in Lunetten, de Utrechtse bloemkoolwijk die geweldig groen en ruim is opgezet. Aan de ene kant van het stationnetje ligt het natuurschoon van Amelisweerd, aan de andere kant – richting binnenstad – wandel je door een groene oase met wat bebouwing. Wel vijftig tinten groen en niet teveel ontsierd door het zilverblauw van Red Bull, het Coca Cola-rood of Lipton-oranje. Want in deze buurt pakken meer dan honderd bewoners, soms solo en soms in een groep, met grote regelmaat een grijpstok voor zwerfafval. ‘Plandelen’ heet dat, een verwijzing naar het uit Zweden overgewaaide *plogging*, waarbij joggers tegengekomen troep van straat plukken (*‘plocka’* zoals dat op zijn IKEA’s heet). Plandelen is daar de slow-variant van, als samentrekking van ‘wandelen’ en ‘plastic rapen’. Het mooie is dat praktisch iedereen het kan. Van peuter tot pensionado, van student tot zzp’er, van milieuridder tot de burger die graag zijn eigen straatje schoonveegt. Zwerfafval valt niet te voorkomen. Maar dat betekent niet dat je er niets aan kunt doen. Het opruimen geeft een kick. De ervaring leert dat elk stukje straat dat schoongemaakt is, ook langer schoon blijft.

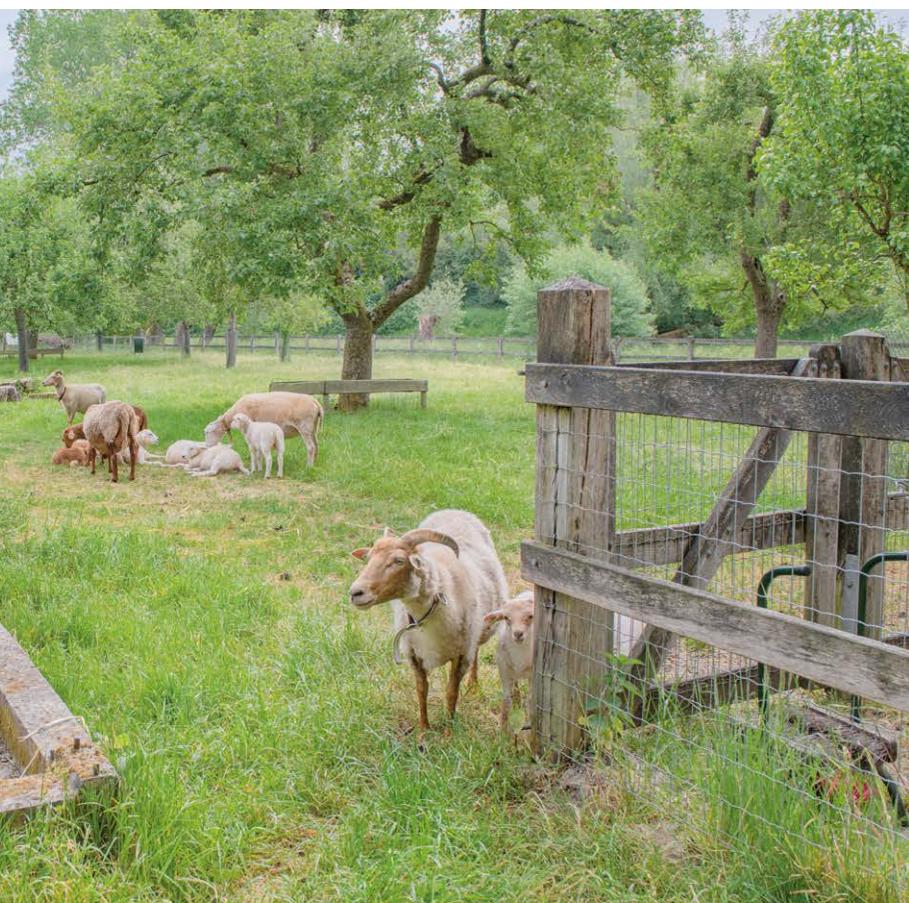

Plandelsite

Of je het nu plandelen, schoonwandelen, *trash hunting*, *litter picking* of iets anders noemt, je kunt er een heel boek mee vullen. Of beter gezegd: een hele website. Op www.plandelen.nl vind je allerlei tips, trucs, inspiratie en info om korte metten te maken met zwerfafval.

Lunetten heeft meer dan 11.000 inwoners. Plus nog wat andere snuiters, zoals deze grazers in de boomgaard van de kinderboerderij.

Komt u maar!

Het bijzondere randje aan deze stadswandeling begint al bij de start, het huis van de schrijver van dit artikel. Alle Toeractievelingen zijn bij deze van harte uitgenodigd in mijn voortuin een grijpstock te halen uit de eerste 'knijperhub' van Nederland. Een opgepimpte afvalbak? Zeker. Alleen bevat deze bak fijne verrassingen: grijpstocken, vuilniszakken, handschoenen en ander schoonmaakmateriaal. Gratis te leen, dus neem gerust wat mee op deze tocht, mits je belooft het aan het einde van de dag weer terug te plaatsen en iets in het gastenboek te krabbelen.

Stadsicoon Nijntje kan tevreden zijn: Eef en Roef raapten een vuilniszak vol zwerfafval.

Culturele hotspot

Lunetten is al lekker schoon, maar eenmaal buiten de wijk is er meer werk aan de winkel. Plekken als winkelcentra (zoals het Smaragdplein) en het voormalig industrieterrein Rotsoord zijn altijd dankbare plandelplekken. Vooral Rotsoord ontpopt zich tot culturele hotspot met duurzaamheid hoog in het vaandel. In de oude Pastoe-meubelfabriek wordt nu een nieuwe generatie kunstenaars en designers klaargestoomd, terwijl in de majestueuze oude watertoren tegenwoordig een restaurant huist. Wel met een wachtlijst van hier tot Tokio, maar ook een uitzicht dat alleen overtroffen wordt door het uitzicht vanaf de Domtoren. Veel activiteit is te vinden bij houtwerkplaats Tafelboom (Rotsoord 32). Hier krijgen gerooide Utrechtse stadsbomen een tweede leven, bijvoorbeeld in de bankjes die je overal in het gebied vindt en die door buurtbewoners en de lokale ondernemers zelf zijn gecrowdfund. In het verlengde van het hippe Rotsoord ligt de Westerkade. In een voormalige drukkerij wordt nu Werfzeep gemaakt en in het standje van Koffie Leute verkocht. Zonder palmolie of plastic en verkrijgbaar in prikkelende varianten, zoals 'chocolade'. Verkocht! Bij de buurvrouw, die de speelgoed- en knutselwinkel runt, kun je een mooi cadeau voor jonge plandelaars scoren: afvalgrijpers op kinderformaat. Tijdens onze wandeling oogsten we niet alleen zwerfafval, maar ook opgestoken duimen en kreten als 'goed bezig!'.

Een goed verborgen oase op slechts een steenworp afstand van station Utrecht Centraal: pandhof Sinte Marie.

Afvalapp

Voor plandelaars is er de gratis Litterati-app. Daarmee worden de data verzameld van elk opgeraapt item, inclusief tijdstip en gps-locatie. Die info wordt weer gebruikt door gemeentes, voor wetgeving en voor onderlinge competities. Er zijn zelfs speciale houdertjes waarmee je je smartphone op de knijpstok monteert, zodat je tegelijkertijd zwerfafval plukt én registreert.

Schoon

In de binnenstad valt altijd wel wat te grijpen, alleen liggen het Ledig Erf en de Oudegracht er vandaag verdacht keurig bij. Een gemeentewerker met een speciale peukenstofzuiger (formaat koelkast) blijkt ons net voor geweest. Baas boven baas, dus geven wij hem óns duimpje omhoog. Het bewijs dat plandelen echt loont? Dat zijn de twee vuilniszakken vol die we aan het eind van de rit, eigenlijk moeiteloos, hebben verzameld. Dat én het twee euro muntstuk dat zoonlief van straat viste, nu ingewisseld voor een ijsje. Echt, plandelen smaakt naar meer! Want bevredigender dan enkel die voetsporen is het om ergens nog minder achter te laten dan je er aantrof. ☺

